

musik

BIBLIOTEKSNYTT

SVENSKA
MUSIKBIBLIOTEKS-
FÖRENINGEN

nr.2
2017

KALENDARIUM 2017

15-16 juni "Mark the Music" – kurs för musikbibliotekarier i Göteborg

18-22 juni IAML-kongress i Riga, Lettland iaml2017.lnb.lv

Stora salen på KMH. Omslag: I KMH:s bibliotek med dess vackra fönsterjalusier. Läs mer på s. 9. Foto Tobias Danielsson.

INNEHÅLL

3	Ordföranden har ordet, Redaktörernas ruta	12	Radioteatermusik i dold samling - även TV
4	Bortskämd eller bortglömd	13	Intressanta webbsidor
6	Nya böcker	14	Till minne av Elisabeth Hansson
7	Vadan och varthän - var står vi nu?	14	Summary in English
9	På spaning i det nya KMH	15	Apropå Nobelpriset i litteratur 2016...
10	Mitt andra IAML	16	Program Mark the Music

Layout Sara Lind

MUSIK

BIBLIOTEKSNYTT

utges av Svenska musikbiblioteks-föreningen,
svenska sektionen av IAML,
International Association of Music Libraries,
Archives and Documentation Centres

ISSN 0283-104X

Redaktör och distr.: Tobias Danielsson & Gunnel Jönsson
Musik- och teaterbiblioteket Box 16326
103 26 Stockholm
08-519 554 10 mbnytt@gmail.com

Prenumerationer inkl. medlemskap:
enskilda 350:-, institutioner 700:-, veteraner, studerande,
arbetslösa 150:-
Plusgiro 65 21 22-3

www.musikbiblioteksbloggen.blogspot.com

Kära medlemmar

Arsmötet i Stockholm den 30 mars var välbesökt. Föredragen var intressanta och frågestunden som Kerstin Carpvik förtjänstfullt ledde var givande. Vi var alla mycket imponerade av nybyggda Kungl. Musikhögskolan och dess tjugiga bibliotek som vi besökte dagen därpå. Om allt detta kan du läsa i detta nummer.

Vår kassör Margareta Holdar Davidsson valde att sluta i styrelsen. Tack för allt ditt arbete! Ny styrelsemedlem är Niklas Persson, bibliotekarie vid Stadsbiblioteket i Göteborg. Välkommen! Eftersom ingen i styrelsen ville ta på sig kassörsuppdraget valde vi att be vår nuvarande revisor Besa Spahiu att "byta stol" och bli kassör så kallat "ex officio" vilket betyder att Besa inte har rösträtt i styrelsen. Tack och välkommen!

Pia Shekhter har fullt upp med förberedelserna för kursen *Mark the Music* den 15–16 juni i Göteborg. I skrivande stund är det 35 personer anmälda till kursen och programmet hittar du på sista sidan i detta nummer.

Vår redaktör Gunnel Jönsson skrev om teatermusik som använts i Radioteatern från 1925 till cirka 1959. Nu kan ni läsa fortsättningen på berättelsen om vad dessa nästan helt okända boxar innehåller.

I förra numret av Musikbiblioteksnytt fanns en inbjudan att delta i den

Foto: Anders Nettelbladt

nya Musikgruppen. Pär Johansson och Susanne Haglund på Musik- och teaterbiblioteket har kallat till ett första möte den 19 maj. Gruppen har cirka 10 medlemmar och kommer arbeta renodlat med musikbibliografiska frågor. Aktuellt är just nu RDA Toolkit. RDA står för Resource Description and Access eller på svenska Resursbeskrivning och åtkomst och är den nya katalogiseringsstandarden. RDA Toolkit innehåller instruktioner. Se mer här: kb.se/bibliotek/Metadata/RDA/

Den 9–10 maj var vi några musikbibliotekarier som deltog i ett möte i Stockholm med nätverket NCTD, Nordiskt Center för Teaterdokumentation. NCTD är öppet för alla som arbetar i arkiv, bibliotek och museer inom alla de sceniska konstarterna. Första dagen var vi på det nyöppnade Scenkonstmuseet och

dag två var vi på Kungl. Operan. Se mer om NCTD på nctd.eu.

En programpunkt som vi kanske får läsa mer om är en seminariedag som Musikaliska akademien och Musikhögskolan ordnar den 22 maj om hur digitaliseringen har förändrat musikkulturen. Det blir föredrag och konsert med anknytning till akademiens digitaliseringsprojekt Levande Musikarv. Hoppas att vi får läsa mer om seminariet i nästa nummer.

Jag önskar er alla en trevlig sommar och kanske vi ses på musikbibliotekskonferensen i Riga?

Lena Nettelbladt

Redaktörernas ruta

Kära läsare

Med ett nytt fullmatat nummer av Musikbiblioteksnytt vill redaktörerna önska alla medlemmar en skön sommar. Reflektioner över förra årets kulturella

händelser, men även framåtblickande trender och möten. Riga – here we come!

Gunnel Jönsson & Tobias Danielsson

www.musikbiblioteksbloggen.blogspot.com
www.smbf.nu
musikbiblioteksforum@listserv.kb.se
www.facebook.com/ (Musikbiblioteksforeningen)

Find us on
Facebook

Bortskämd eller bortglömd

– debatt om den klassiska musikens ställning idag

||| Tobias Danielsson, text & foto

Är den västerländska konstmusiken hotad? Varningslamporna verkar ha tänts – det hålls årliga riksting för att ”stärka konstformens roll i samhället”, Radiosymfonikernas chefsdirigent Daniel Harding oroas över en generation ungdomar som inte längre engageras i musikskapandet och i kultur- och musikskolorna får man allt svårare att fylla instrumentklasserna. En ”utveckling” som i så fall också torde påverka våra älskade biblioteks verksamhet. Men är bilden verkligen så ensidig?

Mitt i Bok- och biblioteksmässan folkgytter tog tre engagerade och kunniga musikmänniskor tag i tråden och diskuterade den annalkande krisen. Dessa var Eric Schöldt (ES), journalist med bland annat söndagsföljetongen *Text och musik med Eric Schöldt* i P2, Sofia Lilly Jönsson (SLJ), även hon journalist och musikkritiker, verksam bland annat i Svenska Dagbladet. Slutligen Mattias Lundberg (ML), professor i musikvetenskap i Uppsala, också han alltmer känd i media, inte minst från radiopodden *Den svenska musikhistorien* och tidigare även medarbetare på Musik- och teaterbiblioteket (dåvarande Statens musikbibliotek). Som moderator för diskussionen agerade Erika Hallhagen.

Debatten inleddes dramatiskt med en

lika enkel som omvälvande fråga: *Är den klassiska musiken hotad?*

Här ville debattörerna inte hänfälla åt ett huvudtema i moll, i varje fall inte frivilligt. ES tyckte inte alls att den är bortglömd men att det, å andra sidan, har uppstått ett ensidigt 1800-talsperspektiv på musiken och att det ansvar som Public Service tidigare har haft för den har minskat. Han tyckte sig också se en skillnad från förr då vem som helst ur den yngre generationen kunde lyssna på klassisk musik men att det nu främst är de välutbildade som gör detta.

SLJ hävdade – i *marcato* – att musiken idag är mer tillgänglig men med skillnaden att man idag framför allt lyssnar på den medan man tidigare fann fler som spelade den. *Vilka kan vara utövare idag?* undrande hon aningens *con dolore*.

ML såg i ett lamentabile en 100-årig bildningstradition som kollapsat men där institutionerna hänger kvar. Dock är det en större andel av de som lyssnar på klassisk musik som är eller har försökt att vara musikutövare än i andra musikgenrer, vilket får ses som positivt.

I ett sidotema ville moderatorn Erika presentera en konflikt mellan klassisk musik och populärmusik i det att dessa genrer gärna ställs mot varandra i kul-

turdebatten. Denna ansats fick emellertid ett motto ”*con fuoco*” av samtliga panelister. ES pekade på hur sk finmusik ofta kan vara lättillgänglig och jämföras med underhållningsmusik, inte minst inom operans värld. SLJ utropade i *staccato* att man inte får fastna i genreindelningar. De är bara ord och på frågan varför man ska lägga så mycket pengar på klassisk utbildning måste man inse att denna (den klassiska musiken) är ett kompetenscentrum. Nyligen Polarprisade Max Martin och hans ”klassiska” musiklektörer hänger ihop eftersom han har den klassiska [musiktekniska] utbildningen som grund för sitt skapande av populärmusik. ML slutligen, förde med ett *rallentando* in det historiska perspektivet och pekade på hur populärmusiken skulle vara otänkbar utan den klassiska formen såsom den utformades från 1500-talet: *Man måste skilja på tröttsam populism och skadlig populism*, yttrade han aningens *misterioso*. *Det ena leder som högst till ryggdunkningar i de egna leden medan det andra försöker påverka opinionerna kring vilka musikformer som ska stödjas. Den medierade musiken (som de sistnämnda representerar) är ohotad, hotade är däremot den fria scenmusiken, den moderna klassiska musiken och andra marginella genrer.*

ES kände sig härvidlag tvungen att avlossa ett motto: *Men å andra sidan måste man ju fråga sig, både på en politisk*

Från diskussionen "Bortskämd eller bortglömd" i Göteborg 2016, fr. v Eric Schüldt, Erika Hallhagen (moderator), Sofia Lilly Jönsson och Mattias Lundberg.

och filosofisk nivå, vilken musik som ska få pengar. Jag har till exempel bråklat med ett kompisgäng. Varför finns inte ett Heavy Metal-universitet i Sverige? Det är en stor och folklig genre, har ett kulturellt värde, gör människor glada och är bra för industrin. Varför får klassisk musik så stor del av kulturbudgeten? Enbart av tradition?

“ Tänk om det finns någonting inom den klassiska musiken som inte finns i någon annan musik?

Efter detta, måhända oväntade tematiska inlägg, stod debatten och vägde. Skulle den dunsta bort liksom ett oupplöst tristanackord eller fanns där en väg ut till en försonande treklang i dur?

ML drog ännu en gång upp sina historiska perspektiv och menade att musik som har direktkontakt med en marknad inte behöver bilda några akademier: *Det vi ser i Sverige idag är effekten av ett borgerligt musicerande på 1800-talet.*

Hur gör man då denna mer tillgänglig idag? undrade moderatoren och inledde därmed ett accelerando som fick tempot att höjas ytterligare några grader i den lysrörsupplysta SvD-piazzan.

Något kontroversiellt, började ES smygande poco a poco: *Jag gjorde ett klipp på P2 som gjorde folk vansinniga. Jag öppnade dörren till frågeställningen: -Tänk om det finns någonting inom den klassiska musiken som inte finns i någon annan musik? Pappersmuggarna med Ramlösa svämmade nästan över av chockvågen.*

Det är ju någonting okontroversiellt tycker jag, invände ML leggielemente.

Mahlers nionde symfoni, fortsatte ES, tänk om den har en särställning i den europeiska kulturhistorien? En höjdpunkt i förfining, estetik, ekvilibriem. Det som är viktigt att bevara, liksom hur parisarna ser på Notre Dame.

Jag får skivor hela tiden, fugerade SLJ ivrigt till ES nya tema. De stora verken (så kallad kanon¹) är ju inte hotade. Men det behövs bara ett strömbrott så har vi inte någon musik längre. Gunnar Valkare frågar i sin bok: Varifrån kommer musiken? Han kommer fram till att den kommer ingenstans ifrån, den har nämligen alltid varit här. Den är en upprättelse för den musikaliska människan – se på småbarn som sjunger och dansar. För den seriösa musiken krävs en oerhörd professionalisering. Den är som elitserien.

Efter detta sportrefererande sidotema kom ytterligare ett mollupplösande inlägg från ML, denna gång i maestoso: *Man*

måste lägga till att [den klassiska] musiken inte bara är ett estetiskt fenomen. Sonicism är beteckningen på uppfattningen att musiken är bara det man hör, här och nu. Många ungdomar delar denna. Det finns troligen inte någon mer kompetensintensiv verksamhet än att framföra en Mahlersymfoni. Sociologen Weber² tar det som ett exempel i ett lite tidigare industriellt skede. Det finns ingenting som kan jämföras med detta när 100-tals personer som måste vara på samma plats, samtidigt måste utföra en uppgift och alla har varit tvungna att träna i 20 år för att kunna göra det. Det går inte att jämföra med ett kärnkraftverk eller Silicon Valley eller annan seriell produktion. Även om man är estetiskt blind eller döv så kan man se att det är någonting speciellt när ett konserthus gör detta.

För ett litet ögonblick fylldes vår hörna av en andlös fermat. Tacet rådde tills ES tog vid.

ES: *Det här är det finaste beviset på människans samarbetsförmåga. Jag har suttit vissa symfoniska kvällar och tyckt att detta är så vackert, inte bara musikaliskt utan även med tanke på den här typen av samverkan och den nästan mystiska tankeöverföringen mellan musiker och dirigent. Där har vi kanske fröet till argumentet - varför det här behöver finnas.*

Eric Schüldt var nu tvungen att gå men det gjorde ju inte så mycket då diskus-

¹ En så kallad musikkanon, det vill säga en musikalisk motsvarighet till litterär kanon.

² Max Weber (1864–1920). Tysk sociolog, nationalekonom och filosof. I hans skrift "Die protestantische Ethik und der Geist des Kapitalismus" diskuteras varför kapitalismen utvecklas i just västeuropa.

sionen tycktes ha nått sin absoluta verks-
höjd. Det var bara codan som återstod.

SLJ tog härvidlag upp frustrationen över
bristande finansiering av musiklivet: *I
kulturbudgeten lägger man tre miljoner till
kulturarvet på tre år. Det är löjliga pengar!
Om vi tycker att det är ett problem att fas-
cismen kommer intrampande och vi talar
om svenska värderingar och så lägger man
tre miljoner på kulturarvet... Man har
bara öppnat målet för dessa att trampa in i.*

Moderatorn försökte vända in debatten
på ett annat musikaliskt stickspår: *Om
grunden ligger i barndomen, vad ska vi
göra för att fler ska nå den klassiska musik-
en?*

ML: *Man har sett det som ett hot att ung-
domar inte går [på klassiska konserter]
men vissa kulturyttringar tar man inte
del av förrän man är i en viss ålder. Det
är alltid "nya" medelålders människor
som börjar ha abonnemang. Många har
blivit "hookade" som små men sedan har
man inte börjat gå på konserthuset förrän
i 50-årsåldern.*

Om man inte blir "hookad" då som ung?

*Det blir en svårare tröskel i så fall. Alla
människor minns sina första 10 skivor. Det
är bra att ge barn klassisk musik.*

ML: *Intensiteten av intresset är viktigt,
det sprider sig sedan och leder alltid till en
bredd. Som vindrickare vill man inte en-
bart dricka av en enda årgång, man vill
breda till andra vinsorter och så är det
även med musiken. Vårt stora problem är
att de flesta är så ointresserade av musik. De
lyssnar kanske mycket men de tänker inte
på den.*

“ “ **Alla människor
minns sina första
10 skivor. Det är
bra att ge barn
klassisk musik.**

Efter denna enologiska metafor fick samt-
liga debattörer berätta om sitt starkaste
musikminne från barndomen (ES hade
redan skrivit ner sitt innan han gick).

SLJ: *Jag minns när jag satt på orgelläktaren
och vände noter till pappa.*

ML: *Jag minns när mamma kom hem
från apoteket och organisten undrade om
någon [i familjen] kunde spela orgel. Jag
hade, nämligen, lekt med ett piano hemma
hos någon på vår gata och då hade hans
mamma pratat om det med organistens fru
på apoteket. Sådant kunde bara hända på
70-talet!*

ES: *Jag var 5 år gammal och på Kungl.
Operan. Jag hade en godispåse av plast och
det var förbjudet att prassla. Föreställnin-
gen var 5 timmar lång men min morfar
som var operasångare mördades redan i an-
dra akten så vi kunde gå redan då.*

Debatten hade fått sitt slutackord och
vi kunde alla ströva vidare bland bok-
månglare och tidskriftsstånd. Åtmin-
stone jag kände mig lite lugnad efter den-
na trios slutsats, både å mitt yrkes vägnar
och den klassiska musikens.

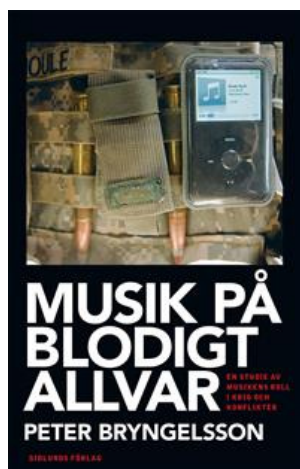
Nya böcker

*Scenkonst: en handbok i musik
och teater / Gunilla Gårdfeldt
Bo Ejeby förlag 2017*

*Skådespelarens musikalitet /
Sven Bjerstedt
Gidlunds förlag 2017*

*Musik på blodigt allvar :
en studie av musikens roll
i krig och konflikter / Peter
Bryngelsson
Gidlunds förlag 2017*

*Se på mig : en biografi över
Zarah Leander / Beata Arn-
borg
Natur & Kultur 2017*

Vadan och varthän – var står vi nu?

Rapport från årsmötesdagarna 30–31 mars

||| Gunnel Jönsson, text Tobias Danielsson, text & foto

Ordförande Lena Nettelbladt inleder årsmötesdagarna.

På torsdagens eftermiddag hade medlemmar från hela Sverige kommit för att delta i årsmötet.

Årsmötesdagarna inleddes på Stockholms konstnärliga högskola dit ett stort antal medlemmar hade tagit för att till en början höra Matilda Sterby sjunga sånger av Grieg och Puccini. Därefter berättade Olof Halldin, bibliotekschef Stockholms konstnärliga högskola, om högskolans fyra bibliotek.

Därefter hölls årsmötesförhandlingarna i sedvanlig ordning. Protokoll kommer att skickas ut, men några korta punkter är värda att berätta om!

I år hade Margareta Holdar Davidsson beslutat sig för att sluta i styrelsen – efter sex år. Ny styrelseledamot blev Niklas Persson, Göteborgs stadsbibliotek och Kia Hedell, Uppsala universitetsbibliotek valdes om. Båda valdes för två år. Ordförande Lena Nettelbladt tackade

Margareta med gåvor och varma ord för hennes arbete i styrelsen, inte minst som kassör.

Föreningens ekonomi är ansträngd i och med att medlemsantalet inte ökar, utan snarare minskar. Avgiften till IAML tar det mesta av föreningens intäkter och utan ett bidrag från Kulturrådet har föreningen svårt att arbeta utåtriktat. Efter lite diskussion beslutade mötet att bifalla styrelsens förslag på att öka medlemsavgiften till 350:- för enskilda medlemmar och till 700:- för institutionella medlemmar. Avgiften för studenter, pensionärer och veteraner ligger kvar på 150:-.

Tobias Danielsson och jag berättade lite kort om innehållet i kommande nummer av Musikbiblioteksnytt – vi tog tillfället i akt och uppmuntrade medlemmarna att bidra med rapporter om vad som händer i kulturliv och biblioteksvärlden på hemmaplan.

Innan Lena avslutade mötet berättade hon att Musikgruppen för ämnesord kommer att starta sitt arbetet till hösten 2017. Till ansvarigt bibliotek föreslås Musik- och teaterbiblioteket som utser en sammankallande. Alla som hittills anmält sig kommer att vara med i gruppen

pen – totalt 10–12 personer. Vi ser fram emot att få rapportera om detta i framtida nummer av Musikbiblioteksnytt och på vår hemsida smbf.nu!

En av operahögskolans elever, Matilda Sterby, sjöng vackert för oss.

Resestipendier 2017

Anna-Karin Skansen, Musikhögskolan Ingesund, tilldelas Anders Lönnns stipendium till kursen i Göteborg Mark the Music 15–16 juni

Besa Spahiu, Musik & Teaterbiblioteket, Musikverket, tilldelas Anders Lönnns stipendium till IAML-kongressen i Riga 18–22 juni

Gunnel Jönsson, redaktör Musikbiblioteksnytt, tilldelas SMBF:s stipendium till IAML-kongressen i Riga

Efter en välförtjänt fikapaus bänkade vi oss för två presentationer; Anders Cato (specialkonsulent Slots- och Kulturstyrelsen) - ”Folkbibliotek och musik - var står vi nu? : om den nationella satsningen inom musikområdet för folkbibliotek i Danmark”. Hans presentation kommer att läggas ut på smbf.nu så därför kommenterar jag inte den särskilt.

Erik Fichtelius, verksam som journalist på Sveriges Radio och VD för Utbildningsradion, är sedan hösten 2015 samordnare på Kungliga biblioteket för en Nationell biblioteksstrategi. Han berättade levande om hur han ser på vad ett modernt bibliotek är och bör vara. Hur ska de svenska biblioteken kunna matcha kommersiella aktörer som Youtube och Spotify där du får ljud och bild med bara några timmar, ja kanske minuter, efter det att det hänt. Han och hans arbets-

till politiska beslutsfattare. De har gjort 5–10 kortfilmer cirka 6–7 minuter långa, om olika typer av bibliotek. De finns även i kortversioner på 1–3 minuter. nationellbiblioteksstrategi.blogg.kb.se

Korta nedslag i Eriks presentation: “Biblioteken ska ses som unika fysisk mötesplatser och bibliotekarierna stå för fakta, vetenskap och sanning”. “Experter för kunskapsförmedling i dialog med andra”. “Allas rätt till litteratur – minoritetsspråk”. “Samverka kring tekniska lösningar” “Aktivera guldgruvor – vad är unikt?” “Hur ser samhällets krav på biblioteken och bibliotekariens roll ut år 2030?”

Biblioteksutredaren Erik Fichtelius frågade vart vi är på väg.

Tidplan för arbetet:

- Forskningsöversikt gällande skolbibliotek klar april 2017
- Omvärldsanalys september 2017
 - o globala utmaningar
 - o demografi
 - o medieutveckling
 - o migration - språklig mångfald
 - o livslångt lärande
 - o Open Science
 - o skolbibliotek
 - o hälsa
 - o digital infrastruktur
 - o upphovsrätt
- Reformförslag 1 november 2017
- Ett andra förslag våren 2018
- Slutrapport 2019

Allt är inte lätt – nationell strategi kontra kommunala lagar och styrdokument.

Kan man jämföra nationell biblioteksstrategi med nationell säkerhetsstrategi?

Säkra nationella intressen - mål: värna

befolkningen genom att tillgodose:

- demokrati
- rättssäkerhet
- rättigheter

Vad kan vi inom musikbiblioteksvärlden bidra med i den nationella biblioteksstrategin?

Skicka in en “depesch” där vi konkret beskriver våra speciella utmaningar för det nationella uppdraget. Texten ska vara väl formulerad, genomtänkt och analyserad.

Deadline – mitten av september!

Vi kan inte lägga upp Erik presentation men varför inte titta på en annan presentation som Erik höll på KB:s bibliotekschefskonferens i november 2016 efter att den första rapporten blev klar våren 2016. bit.ly/2roPhFh

Eftermiddagen avslutades med att Kerstin Carpvik ställde frågor både till Erik och oss i publiken. Efter ett intressant utbyte av idéer och tankar skingrades mötet och cirka 15 stycken gick och åt en god middag för att samlas igen på fredagen på Kungliga Musikhögskolan i de nya lokalerna på Valhallavägen.

SMBF:s styrelse för 2017 har konstituerat sig

Styrelsen efter årsmötet ser ut så här:

Ordförande Lena Nettelblatt, Stockholms konstnärliga högskola
Vice ordförande Åsa Lugné, Biblioteket vid Musikhögskolan i Malmö
Sekreterare Kia Hedell, Uppsala universitetsbibliotek
Kassör Besa Spahiu, Musik- och teaterbiblioteket

Övriga ledamöter:

Pia Shekhter, Biblioteket för musik och dramatik, Göteborg
Lars Landin, Musikbiblioteket, Örebro universitet
Staffan Lundmark, före detta Dialekt-, ortnamns- och folkmusikarkivet, DAUM, Umeå
Tobias Danielsson, Musik- och teaterbiblioteket
Niklas Persson, Stadsbiblioteket Göteborg

På spaning i det nya KMH

Tobias Danielsson, text & foto

Stora salen på KMH. (Bild nere t.v: ordf. Lena Netterblad ger blommor till bibliotekschefen Karin Nordgren. Bild nere t.h: Experimentsalen "Svarta lådan".)

Med förväntan i blick, likt skolungdomar som väntat en vinter, och lite till, på att Gröna Lund ska öppna, stod vi i den nya musikhögskolekatedralen: den nyombyggda Kungliga musikhögskolan (KMH).

Lång hade väntan varit men spatiöst och modernt blev det. Konferenskoordinator Elina Edblom mötte upp och lotsade

oss runt i det nya flaggskeppet. Vi fick se många fantastiska salar: körsalen, experimentsalen "Svarta lådan", Nathan Milstein-salen (uppkallad efter en sponsors favoritviolinist) och såklart – stora salen. Sist, men kanske störst för oss, uppenbarade sig biblioteket. Inrymt i det gamla ridhusstallet kunde man fortfarande se hästarnas bitmärken på pelarna. En vacker lokal med timmerväggar och fönsterluckor av sydeuropeiskt snitt, vär-

digt ett kungl. musikbibliotek, om än med en rumsstorlek i M snarare än XL. Vi var alla glada och tacksamma efter vår rundvisning och våra värdar, musikbibliotekarierna Karin Nordgren, Ann Malm och Judit Schöld, förärades med den äran med blommor och presenter. Det var roligt att se att även kulturen kan vara värd några kronor.

Mitt andra IAML

En reflexion över fjolårets konferens i väntan på Riga

||| Tobias Danielsson, text & foto

Stilleben med Victor Legleys krigskängor samt föredragshållaren Koenraad Sterckx.

Ja, så var jag på IAML igen. Ni kanske lägger märke till här att jag låter som en riktig rutinerad "IAML-goer" men faktum är att det här faktiskt var min andra gång – därav tillägget igen.

Första gången på IAML:s årsmöte var i Moskva 2010 men den konferensen kändes så märklig att jag nästan räknar årets Romkonferens som min första. Eller var det kanske, vid närmare betraktelse, varken Moskva eller Ryssland som var märkligt? Jag får ju här kungöra för våra läsare att jag faktiskt har en förkärlek för Ryssland, jag har till och med bott och arbetat där i några år. Nej, kanske är det i stället så att första gången på

IAML alltid upplevs som märklig. Där finns ju en massa ritualer, både formella och mer interna, som ska upplevas och identifieras men också en ansenlig mängd människor som man inte haft den stora äran att lära känna. Allt detta tar sin tid. Jag får kanske omformulera min inledning och i stället hävda att ens första IAML är ett "se-och-lära-tillfälle" och det först är under ens andra IAML som man på allvar förmår sig att ta del av konferensen och dess deltagare. Var det så då i Rom? Tja, kanske.

Någonting man i alla fall tog på största allvar i Rom, till skillnad från i Moskva, var kaffet. Det tycker jag är bra. Vi blev alla tilldelade små gröna kuponger som

betalningsmedel, en för vardera för- och eftermiddagen och sedan fick vi stå i en lång kö där baristorna med sedvanlig irriterad charm "espressade" fram det tjärsvarta livsexiret. Naturligtvis rådde här även ordning och reda vad gäller kaffeetiketten. En gång – på eftermiddagen – försökte jag med min gröna kupong "köpa" en cappuccino till en kollega och fick då genast som svar en hånfull min samt en tillslängd kopp "vanlig" espresso. Man kunde nästan läsa baristans svavelfyllda tankar (visserligen på italienska): Dessa förb. utlänningar, ska de nu också ha cappuccino på eftermiddagen. Vart är den här världen på väg egentligen? Äkta "italofiler" känner naturligtvis till att cappuccino endast avnjuts om morgonen. Detta om kafferaster.

Öppningsceremonin var föredömligt opretentiös. Jag minns särskilt från Moskva hur mycket krut det lades på invigningens pompa och ståt. Olika sektioner som Ryssland tonsättarförbund, dito biblioteksförbund, musikerförbund etc skulle var och en hålla sitt högtidligt tal till församlingen, först på ryska och sedan tolkat till engelska. Naturligtvis minns jag inte ett dyft av vad de sa. I Rom var man mer rakt på sak: En kort presentation och så ett "Benvenuto a Roma". Som bonus bjöds vi på en litet inspelat välkomsttal av Santa Cecilias chefsdirigent Antonio Pappano. Hans popularitet gick inte att ta miste på eftersom man mötte hans nuna på näst intill varenda vägg innanför konservatoriets murar.

IAML är ju till största delen föreläsningar. Här måste man dock välja, vilket inte alltid är lätt: Ska man lyssna på något "praktiskt" – digitalisering, undervis-

ing eller vad det nu kan vara eller ska man höra något mer historiskt (samlingar, arkiv)? Faktum är att jag alltid har de bästa föresatser och upprepar ständigt för mig själv: Nu ska jag lyssna på något praktiskt! Men sedan, när jag väl har tömt min espresso och i all hast klämt i mig en ”pane al cioccolato”, går jag trots alla föresatser på ett föredrag om huruvida Giovanni Ricordi – Ricordiförlagets anfader – hade besökt Leipzig 1807 och där möjligtvis hade köpt en nottryckpress hos den tyske musikförläggaren Breitkopf vilken han sedan eventuellt hade fört med sig hem till Milano. Vår föreläsare hade noga genomskött hela Sächsisches Staatsarchiv och läst varenda dagstidning publicerad i Leipzig under denna tid, allt i förhoppningen om att hitta ett dokument över detta för musikförlagshistorien så viktiga möte – om det nu hade skett. Men ack, hon fann ingenting. Ändå var ju detta ett jätteintressant föredrag. Bara det att få reda på hur man reste från Milano till Leipzig 1807, hur lång tid det tog och hur många tullar man måste passera i dåtidens Europa gav en fascinerande inblick i en musikförläggares liv.

Alla föredrag är inte lika intressanta, vissa är till och med rejält sömnbefordrande. Man blir ibland besviken – liksom man ibland blir överraskad. Vis av erfarenheten – den som man då har förvärvat från sitt första IAML – vågar jag säga att man får ta föredragen med en viss lättsamhet. Man kan – naturligtvis – pricka för allt i programhäftet som verkar intressant men man får vara beredd på att bli besviken – och samtidigt ge sig möjligheten att bli överraskad. De föreläsningar jag fann mest inspirerande var faktiskt de som jag hade minst förväntningar på, om ens jag hade några alls. Kanske är det som är IAML:s styrka – dess bredd och därmed dess oberäknelighet?

Så var det då det där med alla människor som man ska mingla, nätverka och umgås med. Det är ju inte alltid så lätt tycker jag och säkert många med mig. Man kan ju börja med sina skandinaviska grannar. Vi talar ju ungefär samma språk, med undantag från finska (och danska skulle en del hävda), lever under ungefär samma statsskick, har stora

snälla statsapparater som finansierar vår verksamhet även om deras snällhet har avtrubbats med åren. Efter att vi skandinav hade funnit varandra lunchade vi tillsammans, det gjorde vi även i Moskva, och nu ska vi även inkludera baltstaterna i vår nordiska koloni. Men visst kan man våga sig utanför vår trygga nordiska sauna. Ett gyllene tillfälle ges när strukturerna rubbas något, när våra fasta grupper inte längre är självklara, som vid den traditionella eftermiddagsutflykten eller vid den storartade avskedsmiddagen. Då står man – eller sitter – plötsligt bredvid en ickeskandinav och tvingas in i en konversation. Detta kan bli riktigt trevligt. Till min glädje har jag nu samtalat med både holländska och tyska kollegor och måhända när mina kontaktförsök även till kollegor söder om alperna vid kommande IAML.

Så var mitt andra IAML det IAML där jag kunde känna mig som fisken i vattnet? Tja, kanske inte helt och hållet men jag börjar i alla fall våga mig ut på lite djupare vatten. Förmodligen kommer jag att bli besviken på somligt även i fortsättningen, liksom jag fortsatt kommer att överraskas. Vad det sistnämnda anbelangar tänker jag på en oljemålning från kanske mitt favoritföredrag detta år, det om den belgiske tonsättaren Victor Legley. Legley tillhörde inte de STORA tonsättarna men man förstod att föredragshållaren verkligen månade om att hans namn inte skulle försvinna ur musikhistorien. Föreläsningen var inte heller den mest ”professionellt” gjorda men man kände av kollegans passion och vilja att förmedla sitt forskningsobjekt till den övriga musikvärlden. Där har vi nog det som är det bästa med IAML, enligt min mening; människor som passionerat brinner för något och som vill förmedla detta till sina medmänniskor. Målningen då? Den föreställde tonsättarens kängor, dem som han gått åtskilliga mil i som soldat under första världskriget och som han sedan återvände i till sin hembygd när krigets fador äntligen var över. Kängor som symbol för konstens seger över kriget, för att vi alltid återvänder till konsten oavsett de lidanden vi måste uthärda. Det budskapet tog jag med mig hem från mitt andra IAML.

Tips för musikbibliotekarien

Nu finns det en nya sida på Svenska musikbiblioteksförbundets webbplats med tips för musikbibliotekarien. Klicka på *Tips för musikbibliotekarien* i toppmenyn på smbf.nu

Sidan innehåller länkar till hjälpmedel för ämnesordsindexering, katalogisering och klassificering.

Känner du till fler länkar som borde finnas på sidan? Tipsa oss gärna.

Ämnesguider på universitet och högskolor

Göteborgs universitet kommer att lägga ner sin Ämnesguide på webben kring midsommar. Musikhögskolan i Malmö, Lunds universitet har kvar sin ämnesguide: bit.ly/2rFJgRy

Radioteatermusik i dold samling - även TV

Del 2: 1960 och framåt

||| Gunnel Jönsson, text & foto

Sent om sider kommer en liten fortsättning om den samling teatermusik som Radiotjänst och Sveriges Radio har varit "beställare" av. Så var det ända fram till slutet av 1950-talet då TV gjorde entré!

Efter lite bläddrande i kortkatalogen hittar jag fram till det första arkiverade notmaterialet för TV-teatern. Bengt Hambræus skrev 1959 musiken till *Porträtt av jägare* – musikvinjetter för piccolaflöjt och slagverk till en pjäs av Olle Mattsson. För regin stod Hans Abrahamsson. Pjäsen sändes 15 maj 1959.

Flera välkända tonsättare och arrangörer inom olika genrer användes av radio

och TV för att skriva scenmusik. Här ett urval:

- Maurice Karkoff finns representerad med 4 radiopjäser (1958, 1961/62 & 1970) och 1 tv-pjäsa 1965.
- Folke Rabe, även han verksam på Sveriges Radio, skrev musik till 5 radiopjäser under 1960-talet.
- Lennart Hedwall skrev en del för radioteatern under 60-talet och musiken till *Ett resande teatersällskap* 1972 och *Sammansvärjningen* 1986 för tv.
- Bo Linde skrev musik till 2 radiopjäser 1960-61.
- Rolf Martinsson skrev 1988 musik till 2 radiopjäser.
- Bo Nilsson skrev musik till 2 radiopjäser på 60-talet och 3 tv-pjäser *Fröken Julie* 1969, *Röda rummet* i regi av Bengt Lagerkvist 1970 och *Missilen* 1980.

- Hans Gefors finns representerad i arkivet med en radiopjäsa – *Syndabocken* av August Strindberg 1979 och en serie för TV, *Det finns inga smålänningar* från 1981.

“ Flera välkända tonsättare och arrangörer inom olika genrer användes av radio och tv för att skriva scenmusik

- Sven-David Sandström – *Ett drömspel* 1980, *Satellit-84* 1983 och *Hemresan* 1993 – alla för tv-teatern.
- Stefan Nilsson skrev ett beställningsverk till Musikdramatiska gruppen

MAJ

15 *Porträtt av jägare*. Av Olle Mattson. Första pris i tävlingen »Åtta roller söker en författare». Regi: Hans Abramson.

22 *Stängda dörrar*. Av Jean-Paul Sartre. Regi: Alf Sjöberg.

Bengt Hambræus (1928–2000) tonsättare och pedagog, skrev en hel del för radio under 50-60-talen. Han var även anställd vid Sveriges Radio 1957–1972. Därefter flyttade han till Kanada och undervisade vid McGill-universitet.

SVT:s logga från förr.

1988 – *Pappa Voglers pomeranser* och sen på 1990-talet skrev han musiken till *Den goda viljan* 1991 och 1996 till *Jerusalem* i regi av Bille August.

Utöver de mer klassiskt skolade tonsättarna finns visdiktaren Olle Adolphsons sånger till 4 radiopjäser och musik till de 6 avsnitten av *Kulla-Gulla* från 1987.

Carl-Axel Dominique skrev musik till en radiopjäsa 1974 och finns representerad med 10 pjäser för tv, den första redan 1969. 1973 kom *Kvartetten som sprängdes* och 1985 skrev han musiken till arkitekturserien *Människans boningar*.

Jazzmusiker som kan nämnas är Bengt Egerbladh, Anders Ekdahl, Lars Gullin, Bengt Hallberg som alla dyker

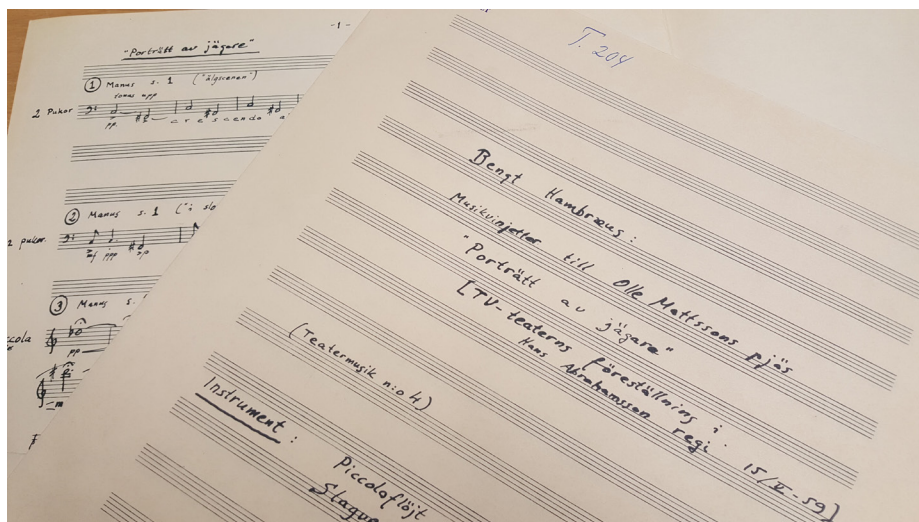
TV från förr.

upp 1966. Jan Johansson skrev musik för kontrabas och gitarr till tv-pjäsen *Biprodukten* av Lars Ardelius 1969. Georg Riedel har en radiopjäsa från 1965 men även 5 tv-serier/pjäser, den senaste 1986.

Rikt representerade är Kjell Andersson (född 1937) från år 1963 fram till 1980 med musik till hela 32 stycken pjäser. Under senare år finns Anders Berglund rikt representerad.

Idag arkiveras inte några noter i Musikbiblioteket. Radioteatern använder sig idag av både specialkomponerad musik men även av kommersiellt utgiven musik.

Om detta hoppas jag kunna återvända till i ett av höstens nummer.

Bengt Hambraeus (1928–2000) noter ur arkivet.

Intressanta webbsidor

Uppsala universitetsbibliotek bloggar om 400 föremål ur kulturarvssamlingarna inför 400-årsjubileet 400-blogg.ub.uu.se/
Till exempel: Thomas Gillesons musikhandskrift

Alvin – portal för kulturarvssamlingar
Sök bland arkiv, handskrifter, bilder,

kartor med mera vid svenska bibliotek och arkivinstitutioner, www.alvin-portal.org/alvin/
Till exempel: Samling med musik för klaverinstrument

Uppsala universitets arkiv – omfattar cirka 10 000 hyllmeter och utgörs av protokoll från konsistorier, styrelser

och nämnder av olika slag, forskningsmaterial, matriklar, elev- och undervisningsdokumentation, räkenskaper, korrespondensserier och mycket annat. I universitetsarkivet finns även cirka 2 500 kartor och ritningar. För samtliga studenter 1595–1817 finns ett tryckt alfabetiskt register. bit.ly/2rjxogI

Till minne av Elisabeth Hansson

Christer Axéll, text

Elisabeth Hansson.

Elisabeth Hansson var tidigt verksam som bibliotekarie på musikhögskolan i Malmö. Skolan flyttade, biblioteket flyttade men Elisabeth fanns alltid där som ett tryggt ankare. Inte minst var hon med om att skapa och utforma den från början ganska anspråkslösa not- och boksamlingen till det professionella musikhögskolebibliotek vi ser idag. Christer Axell minns en kär kollega och vän.

“Vår kära kollega Elisabeth Hansson finns inte mer. Några få månader före sin pensionering sommaren 2016 drab-

bades hon av svår sjukdom, vilket ledde till hennes alltför tidiga bortgång, ett par dagar före jul. Hon hade då arbetat i mer än 35, ja nästan 40 år på biblioteket vid Musikhögskolan i Malmö. Under sommaren förbättrades tillfälligt hälsotillståndet avsevärt, och vid pensionsavgången firade vi av henne med en fest i bibliotekschefen Åse Lugnérers villa i Ystad. Det blev en oförglömlig kväll.

När jag påbörjade min tjänst vid musikhögskolan i maj månad 1985, presenterades Elisabeth och jag för varandra av bibliotekets dåvarande chef, den legendariske musikbibliotekarien och kulturpersonligheten Paul-Christian Sjöberg. Jag tyckte nog att Elisabeth betraktade mig med en avvaktande, lite misstänksam blick. Detta kan ha berott på att Paul-Christian talat gott om mig utan att jag alls var särskilt bekant för honom. Men han kände min bror, som var det finaste någon kunde bli i den sjöbergska världen – primarie i en stråkkvartett. En bror till en sådan person måste ju tveklöst vara en fin man. Elisabeth insåg självfallet att så absolut inte behövde vara fallet.

Alltnog, vi blev så småningom goda vänner och kom att dela tjänsterum i 15 år. Även om vi kunde ha olika åsikter i vissa

sakfrågor, ledde detta aldrig till konflikter. Inte ett enda hårt ord har utväxlats mellan oss. Tvärtom, vi har haft oerhört roligt tillsammans och alltid stöttat varandra. Hon har betytt väldigt mycket för den goda stämning som alltid varit förhärskande vid vårt bibliotek.

Elisabeth var en av de mest omtänksamma personer jag någonsin träffat – alltid intresserad av sina medmänniskor, mån om sina kollegor, ständigt redo att komma med goda råd. Allt detta utan att vara det minsta påträngande.

Elisabeth var professionell i sin yrkesutövning. Även när hon genomgick problem av privat natur, arbetade hon troget på. Ja, man hade ibland känslan av att hon då lade på ett extra kol, kanske inspirerad av “bibliotekarien” Sally – från TV-serien med samma namn – som säger, “Som vi alla vet, det går inte att bromsa sig ur en uppforsbacke.”

Nu är Elisabeth borta – saknaden är mycket stor, men de goda minnena av henne försvinner inte. Jag är djupt tacksam över att i mer än 30 år ha fått arbeta tillsammans med en sådan varm och, i ordets allra bästa bemärkelse, godhjärtad person.”

Summary in English

• Spoiled or forgotten? A personal report by Tobias Danielsson from a debate at the Göteborg Book Fair 2016
• Report from SMBF Annual Meeting in Stockholm. How can libraries in Sweden and the Nordic countries meet the digital future? Strategies from Sweden and Den-

mark were presented.
• New Board elected for SMBF
• Pictures from the new premises at the Royal College of Music in Stockholm
• Not only music for the radio in the music library's archive in the radio building – Swedish television started in 1957

• Obituary – Elisabeth Hansson, Malmö
• We look back to when Bob Dylan received the Polar Prize in 2000
• Course for Nordic music librarians in Gothenburg 15th–16th June – Mark the Music!

Apropå Nobelpriset i litteratur 2016..

Olle Johansson, bibliografisk expert, Kungliga biblioteket & musiksamlare

Nu vet vi att Bob Dylan inte kom till Stockholm för att hämta sitt Nobelpris i litteratur 2016 utan att det blev vid en enskild mottagning när Dylan hade konsert i Stockholm. Man kan bara spekulera om hur det hade blivit. Men hur gick gick det till när han tog emot Polarpriset år 2000?

Jag var inbjuden till prisutdelningen i Berwaldhallen i egenskap av ordförande för Svenskt rockarkiv och fick en plats på läktaren långt framme, bredvid scenen, vilket gjorde att jag hade perfekt överblick över hela skeendet.

“ Han såg ut som om han fördes in till sin egen avrättning.

Dylan kom gående i gången klädd i en strikt, kraglös kostym, med osannolikt bister uppsyn och svarta solglasögon. Som Per-Erik Brolinson, filosofie doktor i rock 'n roll och rockarkivskollega, formulerade det alldeles efter ceremonin: ”Han såg ut som om han fördes in till sin egen avrättning.”

Dylan tog plats bredvid kungen på första bänkraden och sjönk ihop i stolen med solglasögonen hopvikta i ena handen. Den bistra minen satt som fastklistrad. Kungen var som en glad hundvalp på sin plats, men vågade inte tilltala Dylan, inte på hela tiden de satt där.

När en liten grupp av körsångare framförde ett potpurri med ABBA-låtar i ett

konstmusikaliskt arrangemang sjönk Dylans mungipor ytterligare, vilket man inte trodde var möjligt. Han själv sjönk ännu djupare ner i stolen, och han såg ut som om han övervägde att lämna lokalen i protest.

Bryan Ferrys framförande av ”A hard rain's a-gonna fall” verkade inte heller göra Dylan på bättre humör. Snarare tvärtom. Jag mindes plötsligt en rad ur en recension av Ferrys konsert på Konserthuset 1977 där han beskrevs som ”kvidande och stapplande som en skottskadad nazifurir”.

När det så blev dags för själva prisutdelningen lyssnade Dylan förstrött på prinsessan Christinas uppläsning av motiveringen och tog sedan emot priset ur kungens hand. Då kom det som ett svagt ljus över hans ansikte, som om han kunde tänka sig att le lite senare på kvällen. Kungen tog mod till sig, lutade sig fram och klappade Dylan försiktigt på ryggen.

Dylan nickade några gånger, men han sade inte ett enda ord, inte under hela ceremonin. Han ignorerade fullständigt att kungen pekade på mikrofonen.

På banketten senare samma kväll stod Bruno K. Öijer och läste tolkningar av Dylans texter. Men huvudpersonen var inte där. För han hade direkt efter prisutdelningen begett sig till Finland för att ge konsert.

Stilenligt, får man väl ändå säga. Vi pratar ju om Bob Dylan.

Fotnot: Texten har i en kortare version varit publicerad i Aftonbladet

Mark the Music — a course for librarians working with music 15-16 June 2017, Gothenburg

Thursday

9.00–11.00	Muscat workshop.	<i>Jennifer Ward</i>
11.00–12.00	The Herbert Blomstedt Collection, Gothenburg University Library (study visit)	
12.00–13.00	Lunch	
13.00–13.30	IAML: Founded in the 20th century and evolving for the 21st	<i>Barbara Dobbs Mackenzie</i>
13.30–14.00	Issues in sound and video (tangible vs streaming/licensed)	<i>Bonna Boettcher</i>
14.00–14.30	Preserving sound in the United States: Local and national efforts	<i>Judy Tsou</i>
14.30–15.00	Coffee/tea	
15.00–16.00	Music research databases	<i>Bonna Boettcher</i>
16.00–17.00	RILM: new and improved resources for music research	<i>Bonna Boettcher</i>
19.00–	Buffet in the Music and Drama Library	

Friday

8.30–9.00	Critical editions/editing music	<i>Bonna Boettcher</i>
9.00–9.30	RISM for librarians	<i>Jennifer Ward</i>
9.30–10.00	Coffee/tea	
10.00–10.30	"And all that jazz" — trends and innovations in public library music services	<i>Carolyn Dow</i>
10.30–11.00	Perspectives of public music libraries in Denmark — new tasks for the music library in the digital era	<i>Tine Vind</i>
11.00–11.30	Promoting music in the public library in a digital age	<i>Ann Kunish</i>
11.30–12.30	Group discussions	
12.30–13.00	Conclusion	
13.00–14.30	Lunch	
14.30–15.15	Guided tour of the Gothenburg Public Library	Hosts: <i>Boel Enbågen and Niklas Persson</i>
15.15–15.45	Coffee/tea and farewell	